

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/16/2012
Identifikačné číslo spisu:	3711204118
Dátum vydania rozhodnutia:	04.04.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:3711204118.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej BENCONT INVESTMENTS, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Astrová č. 2/1, IČO: 36432105, zastúpenej advokátskou kanceláriou MCGA legal, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Partizánska č. 2, IČO: 36715662, proti povinnému X. J., bývajúcemu v N., o vymoženie 760,47 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 10 Er 315/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniam Krajského súdu v Trenčíne z 26. septembra 2011 sp. zn. 3 CoE 21/2011 a Okresného súdu Považská Bystrica z 3. mája 2011 č.k. 10 Er 315/2011-12, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a.

Povinnému nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 760,47 € s príslušenstvom (špecifikovaným v návrhu), pričom právo na vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom z 27. októbra 2010 sp. zn. M0210048 Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Považská Bystrica o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Považská Bystrica uznesením z 3. mája 2011 č.k. 10 Er 315/2011-12 zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenie na vykonanie exekúcie. Poukázal na to, že na základe úverovej zmluvy z 27. októbra 2005 N. banka, a.s. (právna predchodkyňa oprávnenej) poskytla povinnému úver vo výške 30 000 Sk, ktorý sa povinný zaviazal splácať v 50 splátkach po 1 018 Sk mesačne (ďalej len „úverová zmluva“). Súd prvého stupňa po preskúmaní rozhodcovského rozsudku, úverovej zmluvy a úverových zmluvných podmienok dospel k záveru, že žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie

exekúcie treba zamietnuť, lebo sa prieči zákonu. Vychádzal z toho, že úverová zmluva je spotrebiteľskou zmluvou a na vec treba aplikovať tak špeciálnu právnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a v zákone č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ako aj všeobecnú úpravu danú ustanoveniami Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Poukázal na to, že súčasťou úverovej zmluvy bola rozhodcovská doložka, v zmysle ktorej budú všetky spory účastníkov tohto právneho vzťahu rozhodované pred vyššie označeným rozhodcovským súdom, rozhodnutia ktorého budú pre obe strany konečné a záväzné. Táto doložka nebola dojednaná individuálne, do úverových zmluvných podmienok bola zaradená oprávnenou ešte pred uzavretím samotnej úverovej zmluvy a spotrebiteľovi znemožňuje vyriešiť spor medzi účastníkmi inak, ako v rozhodcovskom konaní. Všetky tieto skutočnosti odôvodňujú záver o neprijateľnosti uvedenej doložky (nekalej podmienky v zmysle čl. 3 ods. 1 v spojení s bodom 1 písm. q/ Prílohy č. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Z týchto dôvodov dospel súd prvého stupňa k záveru, že rozhodcovská doložka je neprijateľná zmluvná podmienka, prieči sa dobrým mravom a výkon práv a povinností z nej je v rozpore s dobrými mravmi a princípmi ochrany spotrebiteľa. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla založiť oprávnenie rozhodcovského súdu vydať rozhodcovský rozsudok, ktorý oprávnená označila za exekučný titul. Vzhľadom na to, aplikujúc § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 244/2002 Z.z.“), žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Trenčíne uznesením z 26. septembra 2011 sp. zn. 3 CoE 21/2011 napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení uviedol, že vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie oprávnenej smeruje proti vecne správne uzneseniu súdu prvého stupňa, ktoré treba potvrdiť (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Napadnuté uznesenie bolo vydané na základe správneho právneho posúdenia otázky platnosti rozhodcovskej doložky a je v korelácii s rozhodovaním súdov v analogických prípadoch. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu bol postup prvostupňového súdu v súlade so zákonom, pokiaľ skúmal, či nejde o prípad uvedený v § 40 ods. 1 písm. a/ alebo b/ zákona č. 244/2002 Z.z. Pri posudzovaní exekučného titulu podľa hľadísk vyplývajúcich z § 45 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. správne vychádzal z ustanovení § 53 ods. 1 a 4 a § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a zisťoval, či úverová zmluva neobsahuje neprijateľnú podmienku. Prvostupňový súd dospel k správne názoru, že v danom prípade má rozhodcovská doložka charakter nekalej podmienky, ktorá spôsobuje v právach a povinnostiach zmluvných strán značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa - povinného (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Rozhodcovskú doložku dôvodne považoval za nekalú, a preto absolútne neplatnú. Odvolací súd k tomu uviedol, že táto smernica nemá horizontálny priamy účinok, ale existuje povinnosť interpretovať vnútroštátne právo komunitárne konformným spôsobom. Zákaz neprimeranosti je tu potrebné chápať tak, že podnikateľ ako druhá zmluvná strana spotrebiteľskej zmluvy nesmie zneužívať svoje silnejšie postavenie dané tým, že spotrebiteľ nie je fakticky schopný presadiť žiadne zmeny formulárových zmluvných podmienok, a že pri úverových zmluvách koná spotrebiteľ pod tlakom finančnej tiesne, v dôsledku čoho podnikateľ môže získať neférové výhody a ťažiť z nich. Aj odvolací súd poukázal na § 45 zákona č. 244/2002 Z.z., ktorý exekučnému súdu ukladá povinnosť zaoberať sa exekučným titulom, a v súvislosti s tým konštatoval, že nekalé zmluvné dojednania sú sankcionované absolútnou neplatnosťou. V takom prípade musí exekučný súd dospieť k záveru, že rozhodcovský rozsudok nie je vykonateľný exekučný titul. Odvolací súd uzavrel, že súd prvého stupňa v danej veci správne posúdil rozhodcovský rozsudok ako nulitný, vydaný rozhodcovským súdom, ktorý vyvodil svoju právomoc na konanie a rozhodnutie na základe neplatnej rozhodcovskej doložky. Správny je preto nielen záver súdu prvého stupňa, že ide o nespôsobilý exekučný titul (§ 41 ods. 2 písm. d/ Exekučného poriadku), ale aj záver, že žiadosť súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie bolo potrebné zamietnuť (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku).

Uvedené uznesenia - na podnet oprávnenej - napadol mimoriadnym dovolaním generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Poukázal na § 21 ods. 1 a 2, § 40 ods. 1 písm. c/ a § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. a súdom vytkol, že nesprávne posúdili charakter dojednania o

rozhodcovskej doložke a dospeli k nesprávnemu záveru, že ide o ustanovenie, ktoré nebolo individuálne dojednané. Povinný ako spotrebiteľ pri uzavretí úverovej zmluvy podpisom zavŕšil svoj prejav vôle aj ohľadne rozhodcovskej doložky; podpisom tiež potvrdil, že sa oboznámil so všeobecnými zmluvnými podmienkami a aj s obsahom rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská doložka bola teda dojednaná individuálne. Súdny vyvodili svoje právne závery z nesprávnej interpretácie rozhodnutia Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci *Asturcom Telecomunicaciones SL. v. Cristina Rodrigues Nogueira* (C - 40/8) o predbežnej otázke, ku ktorej viedol neprávny preklad tohto rozhodnutia uverejnený v Úradnom vestníku. Podľa právneho názoru generálneho prokurátora Exekučný poriadok neumožňuje súdu v exekučnom konaní skúmať platnosť rozhodcovskej doložky. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zahŕňa do rámca skúmania materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu aj existenciu rozhodcovskej zmluvy, keďže zastáva názor, že exekučný súd musí skúmať, či k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy došlo. V danom prípade je ale situácia iná - súdy vychádzali zo zistenia, že rozhodcovská zmluva uzavretá bola, posúdili ju ale ako neplatnú. Najvyšší súd v inej veci (sp. zn. 6 Cdo 1/2012) vyslovil názor, že exekučný súd je povinný v rámci skúmania materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu posúdiť aj platnosť rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve; generálny prokurátor sa ale s týmto názorom nestotožnil. V ďalšom poukázal na ustanovenia § 122 ods. 1, § 123 a § 153 ods. 1 O.s.p. a uviedol, že súdy mali v danom prípade vykonať dokazovanie zamerané na obstaranie relevantných skutkových zistení, žiadne dokazovanie ale nevykonali a oprávnenej neumožnili vyjadriť sa k otázke individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky. Tým oprávnenej odňali možnosť konať pred súdom (§ 243e ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Generálny prokurátor napokon poukázal na § 93b zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z.z.“) a súdom vytkol, že na toto ustanovenie vôbec neprihliadli, v dôsledku čoho ich rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243e ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Z týchto dôvodov žiadal napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Oprávnená ani povinný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd (§ 10 ods. 3 O.s.p.) na základe mimoriadneho dovolania podaného včas generálnym prokurátorom (§ 243g O.s.p.) na podnet účastníčky konania, preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p. a § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je opodstatnené.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

V mimoriadnom dovolaní sa namieta, že v danom exekučnom konaní bola oprávnenej odňatá možnosť konať pred súdom (§ 243e ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Generálny prokurátor uvádza, že k procesnej vade tejto povahy došlo nesprávnym procesným postupom súdov pri posudzovaní podkladov pre rozhodnutie o žiadosti súdneho exekútora, aby ho súd poveril vykonaním exekúcie.

Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pri tom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu, pri ktorom súd skúma, či

žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O.s.p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného. Zo spisu nevyplýva, že by procesný postup súdov v danej veci v zmysle vyššie uvedených ustanovení bol nesprávny a že by viedol k namietanej procesnej vade. K obdobným záverom došiel Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (viď napríklad uznesenia z 31. mája 2011 sp. zn. 1 Cdo 53/2011, z 9. februára 2012 sp. zn. 3 Cdo 122/2011, z 27. februára 2012 sp. zn. 4 Cdo 11/2012, z 5. júna 2012 sp. zn. 5 Cdo 100/2012, z 21. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo 1/2012 a napokon z 22. februára 2012 sp. zn. 7 Cdo 7/2012). Tieto právne východiská najvyššieho súdu boli už v minulosti (v iných prípadoch) posudzované Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), pričom z jeho strany nebol konštatovaný ich nesúlads s Ústavou Slovenskej republiky (viď napríklad uznesenie z 27. júna 2012 sp. zn. I. ÚS 332/2012).

O procesnú vadu konania v zmysle § 243e ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. ide tiež v prípade zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre to neboli splnené zákonom stanovené predpoklady; takým zamietnutím sa oprávnenému v exekučnom konaní odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia. Najvyšší súd preto skúmal, či nejde o tento prípad.

Pre účely preskúmvanej veci treba uviesť, že doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 zákona č. 244/2002 Z.z., má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu (§ 35 zákona č. 244/2002 Z.z.). Tuzemský rozhodcovský rozsudok, ktorý sa stal právoplatným, je po uplynutí lehoty na plnenie v Slovenskej republike vykonateľný podľa osobitných predpisov (§ 44 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z.).

Podľa § 41 ods. 1 Exekučného poriadku je exekučným titulom vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok; prípady ďalších exekučných titulov uvádza § 41 ods. 2 Exekučného poriadku.

Rozhodnutie, ktoré nie je exekučným titulom, nie je spôsobilé byť podkladom pre nútený výkon rozhodnutia (exekúciu). Súdna prax je jednotná v názore, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený exekučný titul. Exekučný súd je už v štádiu tohto posudzovania povinný ex offo skúmať, či rozhodnutie uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či rozhodnutie (iný titul) je z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisov vykonateľné tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej. V rámci tohto skúmania nie je exekučný súd oprávnený posudzovať vecnú správnosť (skutkové a právne závery) rozsudku všeobecného súdu, ani rozsudku rozhodcovského súdu. Exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom; nemôže naprávať chyby a nedostatky exekučného titulu (porovnaj R 47/2012). Na druhej strane ale treba mať na zreteli, že ak oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok, je exekučný súd - tak v prípade rozsudku všeobecného súdu, ako aj v prípade rozsudku rozhodcovského súdu - povinný skúmať, či ide o rozsudok vykonateľný (§ 39 ods. 2 a § 41 Exekučného poriadku); v rámci toho exekučný súd skúma, či rozsudok vydal orgán s právomocou vydať takýto rozsudok.

Pri skúmaní, či rozhodnutie rozhodcovského súdu uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie je vykonateľné, je exekučný súd oprávnený riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy.

Ak v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (porovnaj R 46/2012). Pokiaľ by exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Vo svojej podstate by išlo o akceptáciu „rozhodnutia“ nevykonateľného, majúceho účinky paaktu.

Aj v preskúmvanej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, ktorý po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či bola (platne) uzavretá rozhodcovská zmluva. Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia. Exekučný súd iba skúmal, či oprávnenou predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, medziiným či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor; pri riešení tejto otázky nebol exekučný súd viazaný tým, ako ju vyriešil rozhodcovský súd (viď tiež R 46/2012). V rámci daného exekučného konania bol súd oprávnený skúmať rozhodnutie označené v exekučnom konaní ako exekučný titul z hľadiska, či nejde o rozhodnutie ničotné, ktoré nevyvoláva žiadne právne účinky (IV. ÚS 78/2011).

V danom prípade oprávnená k návrhu na vykonanie exekúcie pripojila rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s. z 27. októbra 2010 sp. zn. M0210048, ktorým bola povinnému uložená povinnosť zaplatiť oprávnenej do 3 dní 760,47 € s príslušenstvom (vymedzeným bližšie vo výroku tohto rozsudku). V rozhodcovskom rozsudku sa uvádza, že rozhodcovský súd má právomoc rozhodovať o žalobe doručenej žalobcom, pretože ide o spor medzi žalobcom, právnym nástupcom banky a žalovaným ako zmluvnými stranami zmluvy o úvere. Podľa bodu 9.2 obchodných podmienok sa zmluvné strany dohodli, že akékoľvek spory vzniknuté zo zmluvy o úvere a obchodných podmienok budú riešené pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s., rozhodnutie ktorého bude pre obidve zmluvné strany konečné a záväzné. Zmluvné dojednanie, na ktoré v uvedenej časti poukázal označený rozhodcovský rozsudok, treba aj podľa názoru najvyššieho súdu považovať za rozhodcovskú doložku (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). Keďže sa účastníci dohodli, že všetky ich spory budú riešené výlučne v rozhodcovskom konaní, postupovali súdy nižších stupňov správne, pokiaľ pristúpili k skúmaniu, či predmetné ustanovenie nepredstavuje neprijateľnú podmienku obsiahnutú v spotrebiteľskej zmluve.

Súdy nižších stupňov v preskúmvanej veci zohľadnili Smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Táto smernica bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky 1. apríla 2004 zákonom č. 150/2004 Z.z. z 2. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka). Najvyšší súd konštatuje, že exekučné súdy vo svojich rozhodnutiach aplikovali správny vnútroštátny predpis, ktorého výklad uskutočnili v súlade s uvedenou smernicou.

Najvyšší súd aj v danej veci zotrváva na svojej doterajšej interpretácii rozhodnutia Súdneho dvoru Európskej únie C-40/08 vo veci Asturcom Telecomunicaciones SL. v. Christina Rodríguez Nogueira, v zmysle ktorého nerovný stav medzi spotrebiteľom a dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy, ako aj to, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky. Podľa názoru zaujatého týmto súdnym dvorom sa má Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom

zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný. Najvyšší súd k tomu dodáva, že obdobné interpretačné východiská vyjadril aj ústavný súd (viď napríklad jeho uznesenie z 19. októbra 2011 sp. zn. I. ÚS 389/2011).

V preskúvanom prípade nemohli vzniknúť pochybnosti o spotrebiteľskom charaktere uzatvorenej zmluvy o úvere, pretože právna predchodkyňa oprávnenej poskytla povinnému úver v rámci vykonávania svojej obchodnej činnosti, túto finančnú službu prijal povinný ako spotrebiteľ, ktorý bol pri uzatváraní zmluvy o úvere jednoznačne v pozícii slabšej zmluvnej strany. Podľa čl. 288 Zmluvy o Európskej únii smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Členské štáty majú širokú možnosť voľby, akú formu implementácie príslušnej smernice do svojho právneho poriadku zvolia. Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách bola implementovaná do slovenského právneho poriadku v čase pred uzatvorením zmluvy o úvere. I keď Občiansky zákonník v znení účinnom v čase uzatvorenia tejto zmluvy neoznačoval zmluvy uzatvorené podľa iných zákonov za spotrebiteľské, bolo potrebné zohľadniť, že nešlo o právnu úpravu taxatívneho charakteru. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia (neprijateľné podmienky), ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa; ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré obsahujú neprijateľné podmienky, považuje Občiansky zákonník za neplatné. Neplatným je aj zmluvné dojednanie, ktoré spotrebiteľa núti riešiť spory s dodávateľom výlučne v rozhodcovskom konaní.

Keďže neplatný právny úkon (v danom prípade bod 9.2. obchodných podmienok) nevyvoláva zamýšľané právne účinky, bolo potrebné v exekučnom konaní vychádzať z toho, že právna predchodkyňa oprávnenej sa s povinným platne nedohodli na tom, že ich vzájomné spory budú riešené v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovskou doložkou, ktorá vykazuje znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neplatného zmluvného dojednania (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka) nemohla byť založená právomoc rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť žalobu oprávnenej proti povinnému vo veci sp. zn. M0210048 vedenej pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIÁČNÁ, a.s. Na základe toho najvyšší súd konštatuje, že súdy nižších stupňov predmetný rozhodcovský rozsudok správne nepovažovali za vykonateľný exekučný titul (§ 41 až 46 Exekučného poriadku).

Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v preskúvanej veci nešlo o prípad zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v procesnej situácii, v ktorej pre toto zamietnutie neboli splnené zákonné predpoklady. Pokiaľ súd prvého stupňa predmetnú žiadosť zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nemal ich postup za následok odňatie možnosti oprávnenej pred súdom konať (§ 243e ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Pokiaľ ide o argumentáciu generálneho prokurátora týkajúcu sa aplikácie § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z., treba uviesť, že podľa tohto ustanovenia „Banky a pobočky zahraničných bánk sú povinné ponúknuť svojim klientom neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy o tom, že ich prípadné vzájomné spory z obchodov budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní stálym rozhodcovským súdom zriadeným podľa osobitného zákona; osobitným zákonom sa tu v zmysle poznámky pod čiarou 88k rozumie zákon č. 244/2002 Z.z. (ako celok) a tiež § 67 ods. 1 zákona č. 510/2002 Z.z. o platobnom styku a o doplnení a zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 510/2002 Z.z.“). Poznámka pod čiarou nemá síce normatívny charakter, slúži ale na spresnenie výkladu zákona (viď R 109/2011). Najvyšší súd preto pri výklade § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z. vzal na zreteľ právne predpisy, na ktoré sa pri tomto ustanovení pod čiarou odkazuje. Zohľadnil, že zákon č. 244/2002 Z.z. je právny predpis, ktorý obsahuje ustanovenia všeobecnej povahy charakterizujúce každé rozhodcovské konanie, zloženie a činnosť všetkých rozhodcovských súdov, štandardný priebeh rozhodcovského konania, náležitosti rozhodcovského rozhodnutia, ako aj všeobecné predpoklady jeho zrušenia, uznania a výkonu. Prihliadol tiež na to, že ustanovenie § 67 ods. 1 zákona č. 510/2002 Z.z. má podstatne konkrétnejšiu povahu, zohľadňujúcu individuálne postavenie banky a okolnosti prípadu, v ktorom dodávateľom je banka a v jej spotrebiteľskom spore s klientom ide o plnenie z bankového

obchodu. Podľa tohto ustanovenia sú banky a pobočky zahraničných bánk povinné spoločne alebo prostredníctvom svojho záujmového združenia zriadiť stály rozhodcovský súd podľa osobitného zákona so sídlom v Bratislave; štatútom tohto stáleho rozhodcovského súdu sa môžu zriadiť aj jeho pobočky. Podľa § 67 ods. 2 zákona č. 510/2002 Z.z. stály rozhodcovský súd podľa odseku 1 je príslušný rozhodovať predovšetkým spory z platobného styku, ktoré vznikli medzi a) vykonávacími inštitúciami a ich klientmi pri vykonávaní prevodov, b) vydavateľmi elektronických platobných prostriedkov a oprávnenými držiteľmi elektronických platobných prostriedkov pri vydávaní a používaní elektronických platobných prostriedkov.

Citované zákonné ustanovenia mali viesť právnu predchodkyňu oprávnenej (Poštovú banku, a.s.) k tomu, aby klientovi (povinnému) ponúkla neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy o tom, že ich prípadné spory zo zmluvy o úvere budú rozhodované: a/ v rozhodcovskom konaní, b/ pred stálym rozhodcovským súdom, c/ zriadeným bankami spoločne alebo prostredníctvom ich záujmového združenia. V preskúmvanej veci spis nenasvedčuje tomu, že právna predchodkyňa oprávnenej takto postupovala. Z návrhu na vykonanie exekúcie a jeho príloh, z výpisu z Obchodného vestníka č. 49/2003 ani z verejne dostupných údajov obchodného registra (viď www.orsk.sk) nevyplýva, že by sa rozhodcovská doložka, ktorá bola v danom prípade uzavretá, týkala rozhodcovského konania pred takým rozhodcovským súdom, ktorý vykazuje vyššie uvedené znaky (viď a/ až c/). Predmetné zmluvné dojednanie sa podľa všetkého netýka stáleho rozhodcovského súdu zriadeného bankami alebo ich záujmovým združením, ale iného stáleho rozhodcovského súdu, ktorý bol ustanovený odlišným subjektom. Námietku, že právna predchodkyňa oprávnenej len plnila svoju zákonnú povinnosť, plnenie ktorej nemohlo viesť k neprijateľnej podmienke v spotrebiteľskej zmluve, preto najvyšší súd považoval v danom prípade za nenáležitú.

Z dôvodov vyššie uvedených vyplýva, že v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesnej vade konania uvedenej v mimoriadnom dovolaní (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.) a tiež to, že napadnuté uznesenie nespočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Keďže nevyšli najavo ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť (§ 243f ods. 1 písm. a/ a b/ O.s.p.), najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol (§ 243i a 243b ods. 1 O.s.p.).

Povinnosť nahradiť trovy konania má v konaní o mimoriadnom dovolaní ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (§ 148a ods. 2 O.s.p.), v danom prípade je ním oprávnená. Keďže povinný nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní, najvyšší súd mu túto náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.